

Частими були патологічні роди – 13,2%. До доволі поширених можна віднести такі захворювання: несправжня вагітність – 6,6%, мастити – 6,2%, післяродова еклампсія, патологія передміхурової залози та сім'яників – по 5,0%. Рідше реєстрували пухлини органів репродуктивного тракту – 3,1%, кісти яєчників – 2,3%. Малопоширеними були вагінальний пролапс, констрикція вульви, кістозна гіперплазія ендометрію, баланопостит, аборт, субінволюція матки, гермафродизм, інфекційні захворювання.

Висновки: таким чином, у ветеринарній практиці патологія репродуктивної системи зустрічається доволі часто і становить в середньому 5,3% від загальної патології у собак. Поширеними симптомами репродуктивної патології у сук є патологічні виділення з піхви, полідипсія, пригнічення, порушення статевого циклу та відсутність запліднення після в'язки. Найбільш часто у собак ветеринарні лікарі діагностують піометру, ендометрит, вагініт та патологію родового процесу.

Список використаної літератури:

1. Дюльгер Г.П. Физиология размножения и репродуктивная патология собак/ Г.П. Дюльгер. - М.: Колос, 2002. – 149 с.
2. Симпсон Дж. Руководство по репродукции и неотологии собак и кошек./Дж. Симпсон, Г. Ингланда, М. Харви; пер. с англ.. Е.Н. Смелова. – М.: Софисон: 2005. - 280 с.
3. Хамитова Л.Ф. Нарушение полового цикла у самок и методы их коррекции: диссертация на соискание учёной степени кандидата ветеринарных наук: 01.03.2008/ Хамитова Лилия Фардаусовна. – Ижевск, 2008. – 145 с.
4. Фізіологія та патологія розмноження дрібних тварин: навчальний посібник/[Харенко М.І., Хомин С.П., Кошовий В.П. та ін.]; під ред. М.І. Харенко. – Суми: ВАТ «Сумська обласна друкарня», видавництво «Козацький вал», 2005. – с. 473-477.

В статье представлены статистические данные распространённости патологии репродуктивной системы у собак, которые свидетельствуют о значительном количестве случаев акушерской и гинекологической патологии у собак в практике доктора ветеринарной медицины.

This article presents statistics widespread pathology of the reproductive system in dogs, which show a large number of obstetric and gynecological diseases in dogs in the practice of doctor of veterinary medicine.

Дата надходження в редакцію: 26.01.2013 р.
Рецензент: к.вет.н., доцент О. М. Чекан

УДК 619:618.14-002:636.4.082.456

ДІАГНОСТИЧНІ І ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ПРИ ВІДТВОРЕННІ СВИНЕЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ Й УДОСКОНАЛЕННЯ

М. І. Харенко, д.вет.н., професор, Сумський НАУ
О. М. Чекан, к.вет.н., доцент, Сумський НАУ
Ю. В. Мусієнко, к.вет.н., доцент, Сумський НАУ
А. А. Черненко, к.вет.н., Сумський НАУ
Н. П. Гребеник, к.вет.н., Сумський НАУ
Н. О. Афанасьєва, аспірант, Сумський НАУ

В роботі наведені інформативні дані щодо ранньої діагностики, прогнозування і проведення лікувально-профілактичних заходів при різних формах неплідності та при деяких акушерсько-гінекологічних патологіях і маститі у свиноматок, а також посилання на перспективи їх використання й удосконалення в умовах свинарських господарств України при сучасних технологіях ведення галузі свинарства.

Ключові слова: свиноматки, неплідність, мастит, роди

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Актуальними були, є і залишаються питання ранньої діагностики, прогнозування, терапії і профілактики різноманітної акушерської і гінекологічної патології у свиноматок в умовах свинарських господарств України, особливо в тих, де впроваджені сучасні технології ведення галузі за інвестиційними проектами, і, в яких проблеми ві-

дтворення займають одне з провідних місць у вирішенні питань підвищення рентабельності свинарства в цілому [1,2].

Акушерська і гінекологічна патологія складають основу так званої симптоматичної, перш за все, й інших форм неплідності маточного поголів'я свиней, які тісно пов'язані з показниками інтенсивного використання свиноматок, їх плодючістю, життєздатністю отриманого приплоду, функ-

ціонуванням репродуктивної системи та станом здоров'я маточного поголів'я загалом [3,4,6].

Відсутність досконалих методів діагностики, прогнозування, терапії та профілактики акушерської і гінекологічної патології маточного поголів'я свиней сприяє у свинарських господарствах зростанню значних економічних збитків, які складаються з тривалого строку утримання неплідних свиноматок, нерентабельного використання кормів, недоотримання значної кількості приплоду і зниження його життєздатності, передчасного вибракування високоцінних у племінному відношенні свиноматок з різних причин патології органів статеві системи та молочної залози [5,7,8].

Зв'язок проблеми з важливим науковим чи практичним завданням. Більше десяти років співробітниками кафедри акушерства вивчалися, вирішувалися і розроблялися проблемні питання з акушерської і гінекологічної патології у свиноматок за науковою тематикою «Система комплексних заходів з профілактики і ліквідації неплідності і яловості корів і свиней». Номер державної реєстрації – 0108U005029.

Аналіз літературних даних, в яких започатковано розв'язання проблем та мета проведення досліджень.

На підставі вивчення й аналізу інформативних матеріалів в доступній літературі та багатьох наукових повідомлень різних науковців і практиків [9-13], а також з урахуванням особливостей впроваджені технології ведення галузі свинарства і технології відтворення у свинарських господарствах України, незалежно від форм їх власності, були вивчені конкретні питання, пов'язані з проблемами акушерської і гінекологічної патології

у свиноматок, включаючи дослідження щодо ранньої діагностики тієї чи іншої патології і прогнозування їх виникнення та розробки ефективних методів лікування самок і проведення профілактичних заходів.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводилися у свинарських господарствах Сумської області на свиноматках різновікових груп, з урахуванням їх фізіологічного стану, пори року, наявності морфо функціональних змін в органах статеві системи, змін мінімального метаболічного статусу, умов утримання і годівлі в кожному окремому свинарському господарстві з використанням сучасних клінічних, хронометричних, морфометричних, гістологічних, патоморфологічних, цитологічних, гематологічних, біохімічних, гормональних, бактеріологічних, зоогігієнічних та статистичних методів дослідження і економічних розрахунків.

Результати досліджень. На підставі проведених досліджень і отриманих результатів виробництву науковцями були запропоновані конкретні науково-практичні розробки та конкретні пропозиції, якими у більшості випадків, при вирішенні проблемних питань відтворення свиней практично в господарствах раніше не користувалися.

Діагностика і прогнозування

1. Для ранньої діагностики аліментарної, симптоматичної та імунної форми неплідності основних свиноматок використовувати у свинарських господарствах удосконалені методики ректального дослідження самок, визначення титру антитіл у сироватці крові та кольпоцитологічне дослідження вагінальних мазків-відбитків.

Таблиця 1. Діагностично-прогностичні показники патологічних родів у свиноматок

Показники крові	106 доба вагітності	112–114 доба вагітності	За 6 годин до опоросу
Вміст прогестерону, нмоль/л	Вище 35	Вище 15	Вище 9
Рівень естрадіолу, нмоль/л	Нижче 0,5	Нижче 0,6	Нижче 0,7
Співвідношення прогестерону до естрадіолу	Вище 70	Вище 30	Вище 10
Активність холінестерази, мкмоль/(с·л)	Вище 45		
Кількість іонів кальцію (Ca ²⁺), ммоль/л	Менше 2		
Вміст загального білка, г/л	Вище 80	Вище 70	
Рівень глюкози, ммоль/л	Менше 3,7		
Рівень загального холестерину, ммоль/л	Вище 1,9		
Активність лужної фосфатази, нмоль/с·л	Нижче 800	Нижче 1000	
Активність б-амілази, мг/(год·мл)	Нижче 32		
Вміст в-ліпопротеїдів, г/л	Більше 0,9	Більше 1,1	
Концентрація фібриногену, г/л	Нижче 4,5	Нижче 5	
Активність ФСФ, с	Більше 51		
Активність АТ-III, %	Нижче 85 %		
Активність ХЗФ, хв.	Вище 38	Вище 43	
ЗФАПК, хв.	Більше 370	Більше 400	

2. Для прогнозування патологічних родів і розвитку післяродової патології запального характеру у свиноматок використовувати розроблені діагностично-прогностичні показники за резуль-

татами дослідження їх крові перед опоросом та клінічних показників передвісників родів і особливостей перебігу родового процесу.

Таблиця 2. Показники співпадання діагностично-прогностичних тестів

		Показник	Фізіологічні роди	Патологічні роди
Передвісники родів	Спрага		+	++
	Анорексія		+	++
	Підвищення загальної температури більше, ніж 0,5°C		-	+*
	Відсутність молозива в молочних пакетах за 24 години до родів		-	+*
	Відстань від кореня хвоста до сідничого горба становить менше 3,0 см		-	+*
Кількість піків утерограми менше 4,0			-	+
Висота піків утерограми менше 30мм			-	+*
Інтервал між виведенням плодів більше 40 хв.			-	+
Біохімічні показники	Поява перед родами за 1-2 доби та збільшення після родів С- реактивного білку		-	+*
	Вміст серомукоїду в сироватці крові вище 0,22 оп. од.		-	+*
	Вміст сіалових кислот в сироватці крові вище 230 ум. од.		-	+*
	Вміст β-ліпопротеїдів в сироватці крові вище 0,4 оп. од.		-	+*
	Вміст еритроцитів менше 5,0 Т/л		-	+
Вміст гемоглобіну нижче 80 г/л			-	+
Показник ШОЕ вище 33 мм/год			-	+*
Кількість юних нейтрофілів більше 2%			-	+*
В вагінальних мазках-відбитках реєструється велика кількість лейкоцитів та кокоподібної та паличкоподібної мікрофлори			-	+*
Відсутні лактобактерії			-	+*
Вміст естрадіолу у сироватці крові перед родами нижче 100 рг/мл			-	+*
Вміст естрадіолу у сироватці крові через 72 години після родів нижче 500 рг/мл			-	+*
Вміст прогестерону перед родами вище 50 нмоль/л			-	+*
Відмічаються деструктивні зміни в ендометрії, місцями ендотелій практично повністю зруйнований, крім цього спостерігається інтенсивна клітинна інфільтрація, яку зумовлюють переважно нейтрофільні лейкоцити			-	+*

3. Для диференційної діагностики фолікулярних і лютеїнових кіст яєчників у свиноматок використовувати диференційні діагностичні тести, які базуються на клінічних ознаках, показниках крові і цитологічній картині вагінальних мазків-відбитків у хворих свиноматок.

Таблиця 3. Диференційні діагностичні тести фолікулярних і лютеїнових кіст яєчників у свиноматок

Діагностичний тест	Фолікулярна кіста	Лютеїнова кіста	Клінічно здорові свиноматки
Клінічні ознаки (стан)	Німфоманія	Анафродизія	Фізіологічні статеві цикли
Показники кіст при ректальному дослідженні, %	14-18	10-14	відсутні
Показники крові:			
Загальний білок, (г/л)	нижче 81,5	нижче 72,8	81,8
Глюкоза, (ммоль/л)	нижче 2,31	нижче 2,6	3,75
Альбуміни, (г/л)	нижче 35,3	нижче 28,7	36,2
Холестерол, (ммоль/л)	нижче 1,68	вище 2,23	2,2
β-ліпопротеїди, (г/л)	нижче 13,7	вище 23,7	17,45
1	2	3	4
Серомукоїди, (ммоль/л)	вище 1,51	вище 1,62	1,39
Тимолова проба, (од S-H)	нижче 1,81	нижче 1,63	2,24
АлАТ, (Од/л)	нижче 38,6	вище 39,7	38,9
АсАТ, (Од/л)	нижче 38,7	вище 46,3	41,6
Естрадіол, нмоль/л	вище 57,7	нижче 2,24	
Прогестерон, нмоль/л	нижче 1,9	вище 69,8	
Цитологічна картина вагінальних мазків-відбитків			
Клітини плоского епітелію			
Без'ядерні	11,9	12,1	1,7
Великі ядерні	20,1	14,7	10,7
Середні ядерні	29,2	31,9	38,4
Малі ядерні	20,1	25,3	50,1
Деформовані	1,87	2,0	1,25
Двоядерні	1,66	1,6	1,25
Лейкоцити	40 % – відсутні, 30 % – +, 30% – ++	40 % – відсутні, 40 % – +, 20 % – ++	60 % – відсутні, 30% – +

4. Для ранньої діагностики розвитку серозного маститу у свиноматок використовувати прогностично-діагностичні показники їх крові та діагностичні показники секрету уражених молочних пакетів.

Таблиця 4. - Прогностично-діагностичні показники крові свиноматок за умов розвитку серозного маститу

Показники крові	113 доба вагітності	Через 3-и години після родів	Через 24-и години після родів
Загальний білок, г/л	вище 70,0	вище 60,0	вище 70,0
С-реактивний білок, мм преципітату	-	1 мм і вище	
Серомукоїди, ммоль/л	вище 1,90		
Лужна фосфатаза, Од./л	вище 70,0		
Загальні імуноглобуліни, мг/мл	нижче 17,0	нижче 15,5	
Вміст пролактину, нг/мл	нижче 50,0	нижче 95,0	нижче 90,0

Таблиця 5. Діагностичні показники секрету молочних залоз при серозному маститі

Показник	Ознаки
Характер секрету	переважно без змін, але може бути дещо розрідженим
Зсув рН секрету в лужний бік	+
Проба з 2% мастидином	+++
Проба Уайтсайда	+++
Загальна кількість соматичних клітин в 1 см ³	більше 400 тис.
у т.ч.: лейкоцити	більше 70%
моноцити	більше 9%
гістіоцити	більше 7%
епітеліальні клітини	менше 10%
Характеристика жирових кульок	переважно дрібні, кількість помірна

Терапія

1. При терапії свиноматок з ознаками гострого післяродового ендометриту застосовувати комплексну схему, що включає використання 2,5%-го розчину тіотриазоліну, внутрішньом'язево, у дозі 1 мл на 25 кг ваги тіла, дворазово, з інтервалом введення 24 години та внутрішньом'язево введення аналогу простагландину F_{2α} – дінолітик, у дозі 2 мл, одноразово (при першому введенні тіотриазоліну).

2. Для лікування свиноматок з фолікулярними кістами яєчників застосовувати комплексну методику терапії із використанням прогестерону, у дозі по 20 мг, протягом 10 діб, щоденно, внутрішньом'язево, а на 11-ту та 18-ту добу, дворазово, внутрішньом'язево вводити естрофан (аналог простагландину F_{2α}), у дозі по 2 мл (0,25 мг клоп-ростенолу натрієвої солі).

3. Для лікування свиноматок з лютеїновими кістами використовувати методику поєданого застосування естрофану (аналог простагландину F_{2α}), у дозі по 2 мл та тривіту, у дозі 10 мл (7 тис. Од токоферолу ацетату, 7 тис. Од ретинолу ацетату та 1 тис Од ергокальциферолу, рослинна олія) з інтервалом 10 діб, дворазово, внутрішньом'язево.

4. Для лікування різновікових груп свиноматок хворих на серозний мастит використовувати схему патогенетичної терапії, яка включає:

- застосування короткої новокаїнової блокади нервів, уражених молочних пакетів (кожного окремо) з введенням у проміжок між черевною стінкою і паренхімою пакету 0,25%-го розчину новокаїну, у дозі 40 мл, з додаванням до нього 1 мл 2,5%-ї суспензії гідрокортизону ацетату, триразово, з інтервалом 24 години (перше введенням – після прояву перших клінічних ознак, друге і третє - відповідно через 1-у добу після попереднього).

Профілактика

1. З метою профілактики і ліквідації неплідності основних свиноматок та інтенсифікації їх відтворної здатності застосовувати:

- при аліментарній неплідності тканинний препарат ПДЕ (плацента денатурована емульгована), у дозі 10 мл, дворазово, підшкірно, з інтервалом 72 години або одночасне, комплексне його введення в тій же дозі, з дворазовим внутрішньом'язевим введенням тетравіту, у дозі 5 мл, з інтервалом 72 години;

- при симптоматичній неплідності тканинний препарат ПДЕ, у дозі 10 мл, дворазово, підшкірно, з інтервалом 72 години або одночасне його введення, комплексне, в тій же дозі з дворазовим, внутрішньом'язевим введенням гормонального препарату Хорулону, у дозі 500 МО, з інтервалом 72 години;

- при імунній формі неплідності – 0,5%-й розчин аміназину, у дозі 3 мл, дворазово, внутрішньом'язево, з інтервалом 72 години або одночасне комплексне його введення в тій же дозі з дворазовим підшкірним введенням препарату ПДЕ, у дозі 10 мл, з інтервалом 72 години.

2. Для профілактики родової патології у свиноматок застосовувати тканинний препарат ПДЕ, у дозі 10 мл, дворазово, на 105-у та 112-113 добу вагітності у поєднанні з естрофаном, у дозі 1,5 мл, одноразово, на 112-113 добу вагітності.

3. Для профілактики післяродової патології запального характеру застосовувати тканинний препарат ПДЕ, дворазово: за 7-10 діб до опоросу та в день опоросу, внутрішньом'язево, у дозі 10 мл, у поєднанні з естрофаном, внутрішньом'язево, одноразово, у дозі 1 мл на 112-у добу вагітності, а також препарат «Кобактан», у перші 2 години після опоросу, у дозі 4 мл на 50 кг ваги тіла свиноматки, одноразово.

4. Для профілактики розвитку серозного маститу у свиноматок застосовувати дворазово: на

113-у добу поросності та після опоросу (через 1-у годину після виведення останнього посліду), внутрішньом'язево 2,5%-у суспензію гідрокортизону ацетату, у дозі 2 мл.

Перспективи досліджень. Впровадження сучасних технологій ведення галузі свинарства в господарствах України та будівництво нових комплексів за інвестиційними проектами потребує не тільки підготовки висококваліфікованих кадрів, а й вирішення нагальних і конкретних питань з відтворення, без яких практично неможливо покращити показники рентабельності галузі в цілому.

1. Розлади динаміки родового процесу при сучасних технологіях утримання, годівлі, селекції і відтворення свиней в умовах господарств України.

2. Затримка посліду у свиноматок та його причини, діагностика, терапія та профілактика.

3. Післяродова патологія запального характеру та її вплив на майбутню відтворну здатність маточного поголів'я і якісні показники отриманого приплоду.

Висновки

Без науково-обґрунтованої технології відтворення свиней і вивчення основних причин виникнення акушерської та гінекологічної патології у свиноматок, чіткого її прогнозування і ранньої діагностики та застосування ефективних методів терапії і заходів профілактики в умовах сучасної технології ведення галузі свинарства України практично не можливо, що є актуальним на перспективу.

Список використаної літератури:

1. Коваленко В.Ф. Підвищення репродуктивної здатності свиней// В.Ф.Коваленко. К.:Урожай. 1985.-94 с.
2. Харенко М.І. Біотехнологія розмноження свиней // М.І.Харенко, В.М.Черненко. К.:Ветінформ, 1996.- 216 с.
3. Харенко М.І. та інші. Фізіологія, патологія та біотехніка відтворення свиней// М.І.Харенко, С.П.Хомин, А.Й.Краєвський, В.Ю.Стефаник, А.М.Харенко, В.П.Пономаренко, І.Б.Вощенко, В.А.Тресницька, О.М.Чекан, Ю.В.Мусієнко, О.В.Салецька, А.А.Черненко, Н.П.Гребеник// Суми, козацький вал, 2010.- 412 с.
4. Харенко М.І., Грабенко А.А., Чекан О.М. Синхронізація опоросів – основа ритмічної технології відтворення свиней та виробництва продукції// М.І.Харенко, А.А.Грабенко, О.М.Чекан. Ветеринарна медицина України. К.: 2012. – 6.- С.25-28.
5. Харенко М.І., Хомин С.П., Власенко О.А., Пономаренко В.П., Паращенко І.В., Вощенко І.Б., Чекан О.О., Харенко А.М. Застосуванням тканинних препаратів в акушерстві, гінекології та біотехнології розмноження тварин// М.І.Харенко та ін.. Монографія. – Козацький Вал. – Суми, 2005. – 148 с.
6. Харенко М.І. та інші. Довідник працівників галузі свинарства// М.І.Харенко та інші. – Суми, 2008. – 82 с.
7. Харенко М.І. та інші. Довідник по застосуванню фармакологічних засобів в акушерстві, гінекології, андрології та біотехнології відтворення тварин // М.І.Харенко та ін.. – К.: ДІА, 2011. – 256 с.
8. Вощенко І.Б., Харенко М.І., Пономаренко В.П. Причини і форми неплідності основних і перевіюваних свиноматок у спецгоспі з виробництва свинини// І.Б.Вощенко та ін.. – Вісник Полтавської ДАА. – 2002. Т.2(21). – С.111-114.
9. Чекан О.М. Параметри спів падання основних метаболічних, морфологічних і клінічних показників свиноматок при фізіологічному і патологічному перебігу пуерперального періоду // О.М.Чекан. – Вісник Сумського НАУ. – Суми, 2003. - №10. – С.118-141.
10. Мусієнко Ю.В. Основні причини патологічного опоросу// Ю.В.Мусієнко. – Міжвід. наук. збірник: Ветеринарна медицина. – Харків, 2006. - № 86. – С.241-244.
11. Салецька О.В. Вікова динаміка клінічного маститу у свиноматок в умовах спецгоспи// О.В.Салецька. – Вісник Сумського НАУ. – Суми, 2007. - №2(18). – С.126-129.
12. Гребеник Н.П. Ефективність методів терапії свиноматок при фолікулярних і лютеїнових кістах яєчників/ Н.П.Гребеник, М.І.Харенко//Ветеринарна медицина України. – Київ, 2011. - №1. – С.18-20.
13. Черненко А.А. Проблема ендометриту в свиноматок. Діагностика та терапія/А.А.Черненко, М.І.Харенко, Ю.В.Мусієнко//Ветеринарна медицина України. – Київ, 2009. - №11. – С.31-34.

Диагностические и лечебно-профилактические мероприятия при воспроизводстве свиней и перспективы их использования и совершенствования. Н.И.Харенко, А.Н.Чекан, Ю.В.Мусиенко, А.А.Черненко, Н.П.Гребеник, А.А.Грабенко, В.И.Костюченко, Н.А.Потапова. В работе наведены информативные данные по ранней диагностике, прогнозированию и проведению лечебно-профилактических мероприятий при разных формах бесплодия и некоторых акушерско-гинекологических патологиях и маститах у свиноматок, а также ссылки на перспективы их использования и усовершенствования в условиях свиноводческих хозяйств Украины при современных технологиях ведения отрасли свиноводства.

Ключевые слова: свиноматки, бесплодие, мастит, роды

Diagnostic, treatment and preventive measures for the reproduction of pigs and the prospects for their use and development. N.I.Kharenko, A.N.Chekan, Y.V.Musienko, A.A.Chernenko, N.P.Grebenik, A.A.Grabenko, V.I.Kostyuchenko, N.A.Potapova. The research gives data for early diagnosis, prognosis, treatment and preventive activities in various forms of infertility and some obstetric, gynecological pathologies and mastitis in sows, as well as links to the prospects for their use, and improvements on pig farms of Ukraine with modern technology of pig production.

Keywords: sows, infertility, mastitis, families

Дата надходження в редакцію: 24.01.2013 р.

Рецензент: д.вет.н., професор М.Д.Камбур

УДК 619:616:636.8

ВМІСТ ПРОГЕСТЕРОНУ ТА ЕСТРАДІОЛУ В КРОВІ КІШОК ХВОРИХ НА ПІОМЕТРУ

Д. О. Приходько, аспірант, Сумський НАУ

В. П. Пономаренко, к.вет.н., доцент, Сумський НАУ

У кішок з встановленим діагнозом піометра досліджували сироватку крові на вміст прогестерону та естрадіолу. Отримані результати вписуються у відомі діапазони коливання рівня прогестерону, проте знаходяться ближче до верхніх значень. В той же час рівень естрадіолу був низьким, бо більшість випадків піометри пов'язані з лютеїною фазою естрального циклу і збереженням жовтого тіла. Проте помітними є індивідуальні коливання показників, особливо низький рівень прогестерону у літніх кішок.

Постановка проблеми у загальному вигляді. За останні роки було проведено багато досліджень та зібрана велика кількість інформації про причини виникнення, діагностики та лікування запальних процесів матки у кішок, але все ще існують деякі неточності та розбіжності, котрі потребують подальших досліджень. Для успішного лікування кішок з патологією органів репродуктивної системи в першу чергу необхідно знати особливості їх репродуктивного циклу та гуморальної системи. Є багато аспектів репродуктивної фізіології та ендокринології цих тварин, які недостатньо зрозумілі і вимагають подальшого вивчення. Естральний цикл кішок та характер овуляції суттєво відрізняється від інших тварин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для здійснення статевої функції самки поряд з гонадотропними гормонами (фолікулоstimулюючий, лютеїнізуючий, лютеотропний гормон, окситоцин) також необхідні гормони, котрі синтезуються в статевих залозах самок. До цих гормонів належать естрогени, прогестерон, релаксин, інгібін та тестостерон [3].

Такі захворювання, як кістозна гіперплазія ендометрію, ендометрит і піометра у кішок останнім часом стали прогресувати. Ці захворювання матки, як правило, пов'язані з лютеїною фазою естрального циклу [2].

Піометра - хронічне запалення матки, що характеризується тривалим перебігом, кістозним переродженням ендометрію та накопиченням гнійного ексудату в порожнині матки [4]. Більшість авторів вважають, що причиною виникнення піометри є гормональні порушення з одночасним інфікуванням матки. Під час кожної фази репродуктивного циклу у відповідь на гормональну стимуляцію слизова оболонка матки зазнає змін

[7]. Після еструсу рівень прогестерону впродовж 8-10 тижнів залишається на високому рівні і слизова оболонка матки потовщується для підготовки вагітності. Якщо вагітність не настає впродовж декількох статевих циклів, а слизова оболонка матки в свою чергу продовжує збільшуватись - в ній починають формуватись кісти [3].

Однією із головних причин виникнення піометри є застосування синтетичних гормональних засобів для пригнічення або затримки тічки, до складу яких входять прогестагени [8]. Також причиною гіперплазії ендометрію може бути і кіста жовтого тіла, яка продукує прогестерон [3]. Прогестерон стимулює ріст ендометрію та знижує активність міометрію, що в свою чергу призводить до проліферації слизової оболонки матки, посилення секреції маткових залоз та закупорки протоків з утворенням кіст [6]. Секрет накопичується в порожнині матки та слугує гарним поживним середовищем для розвитку патогенної мікрофлори [1]. Також прогестерон знижує місцевий імунітет в матці, чим стримує відповідь організму на бактеріальну інфекцію [5].

Поставлене завдання. Враховуючи зазначене, метою наших досліджень було визначити вміст прогестерону та естрадіолу в сироватці крові кішок хворих на піометру.

Матеріал та методи досліджень. Протягом 2012 та на початку 2013 років в умовах ветеринарної клініки «Хелс» у 10 кішок з встановленим діагнозом піометра проводили відбір проб крові. Після цього досліджували їх сироватку крові на вміст прогестерону та естрадіолу з використанням імуноферментного аналізу в медичному діагностичному центрі «Діагностика здоров'я». Отримані дані піддавали статистичній обробці.

Результати досліджень та їх обговорення.